

PORADNIKI KADROWE

Barbara Tomaszewska

Wynagrodzenie za pracę

i inne świadczenia płacowe
ze stosunku pracy

część 1

Wolters Kluwer

Barbara Tomaszewska

Wynagrodzenie za pracę

i inne świadczenia płacowe
ze stosunku pracy

część 1

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 31 marca 2018 r.

Wydawca
Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący
Joanna Ołówek

Opracowanie redakcyjne i łamanie
JustLuk

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

The logo for 'prawolubni' features the word in a lowercase, serif font with a small heart above the 'i'. Below the text are three wavy horizontal lines.

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by
Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2018

ISBN 978-83-8124-394-0

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	19
Wstęp	23
Rozdział 1	
Wynagrodzenie za pracę	25
1.1. Pojęcie wynagrodzenia za pracę	25
1.2. Wynagrodzenie w umowie o pracę: brutto czy netto?	28
1.3. Formy wynagradzania	30
1.4. Składniki wynagrodzenia	31
1.5. Dokumentacja dotycząca wynagrodzeń	34
1.5.1. Uwagi wprowadzające	34
1.5.2. Lista płac	34
1.5.3. Karty przychodów pracownika	34
1.5.4. Karty wynagrodzeń	36
1.5.5. Paski wynagrodzeń	36
Rozdział 2	
Minimalne wynagrodzenie za pracę	37
2.1. Uwagi wprowadzające	37
2.2. Zasady ustalania minimalnego wynagrodzenia za pracę	38
2.3. Wpływ zmiany wynagrodzenia minimalnego na inne składniki wynagrodzenia	40
2.3.1. Wynagrodzenie za przestój	40
2.3.2. Wynagrodzenie za miesiąc, w którym pracownik nie świadczy pracy	40
2.3.3. Dodatek za pracę w porze nocnej	41
2.3.4. Odszkodowanie za naruszenie zasady równego traktowania w zatrudnieniu	42
2.3.5. Odszkodowanie dla pracownika, wobec którego stosowany był mobbing	42
2.3.6. Odprawa z tytułu rozwiązania stosunku pracy	43
2.3.7. Kwoty wolne od potrąceń	43
2.3.8. Minimalna podstawa zasiłku	46
2.3.9. Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób przebywających na urlopie wychowawczym	49
2.4. Składniki wynagrodzenia przyjmowane przy obliczaniu płacy minimalnej ..	50
2.4.1. Uwagi wprowadzające	50

2.4.2.	Honoraria autorskie a minimalne wynagrodzenie za pracę	52
2.4.3.	Minimalne wynagrodzenie pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy	53
2.5.	Wyrównanie do minimalnego wynagrodzenia	56
2.5.1.	Uwagi wprowadzające	56
2.5.2.	Stawka godzinowa a wyrównanie do wynagrodzenia minimalnego ..	56
2.5.3.	Wyrównanie wynagrodzenia pracownika wykonującego pracę w niepełnym wymiarze czasu pracy	58
2.5.4.	Rozkład czasu pracy a dopełnienie do stawki minimalnej	59
2.5.5.	Dwie umowy z tym samym pracodawcą a minimalne wynagrodzenie za pracę	61
2.5.6.	Wyrównanie do minimalnego wynagrodzenia za pracę w przypadku nieobecności z powodu choroby	63
2.5.7.	Czas wolny w zamian za pracę w godzinach nadliczbowych a minimalne wynagrodzenie	65
2.5.8.	Kwota wyrównania wynagrodzenia za pracę do wysokości minimalnego wynagrodzenia w podstawie wynagrodzenia za urlop i w podstawie ekwiwalentu za urlop	67

Rozdział 3

Wynagrodzenie za przepracowaną część miesiąca	70
3.1. Uwagi wprowadzające	70
3.1.1. System akordowy	70
3.1.2. System prowizyjny	70
3.1.3. System czasowy	71
3.2. Wynagrodzenie określone w stałej stawce miesięcznej za przepracowaną część miesiąca w przypadku choroby pracownika	71
3.3. Praca w 31. dniu miesiąca	72
3.4. Choroba w dni robocze	75
3.5. Wynagrodzenie za pracę w przypadku choroby pracownika w miesiącu, w którym pracownik przepracował wszystkie przypadające do przepracowania w miesiącu godziny pracy	77
3.6. Nieobecność spowodowana inną przyczyną niż choroba pracownika	78
3.7. Zmiana wymiaru czasu pracy w trakcie miesiąca	79
3.8. Obliczanie wysokości wynagrodzenia za przepracowaną część miesiąca pracownika zatrudnionego w niepełnym wymiarze etatu	81
3.9. Co oznacza użyty w przepisach zwrot „liczba godzin przypadających do przepracowania w danym miesiącu”?	83
3.10. Stałe wynagrodzenie w przypadku różnych nieobecności w miesiącu	85
3.11. Wynagrodzenie za przepracowaną część miesiąca, gdy pracownik w okresie wyczekiwania nie ma prawa do wynagrodzenia chorobowego	87

Rozdział 4

Ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, FP, FGŚP, FEP	89
4.1. Płatnik składek	89
4.2. Stosunek pracy – obowiązkowy tytuł do ubezpieczeń	90

4.3.	Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	91
4.3.1.	Uwagi ogólne	91
4.3.2.	Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe	92
4.4.	Składka na ubezpieczenie chorobowe	95
4.5.	Składka na ubezpieczenie wypadkowe	95
4.5.1.	Uwagi ogólne	95
4.5.2.	Stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe u płatnika zgłaszającego do ubezpieczenia wypadkowego nie więcej niż dziewięciu ubezpieczonych	96
4.5.3.	Stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe u płatnika zgłaszającego do ubezpieczenia wypadkowego co najmniej dziesięciu ubezpieczonych	96
4.5.3.1.	Płatnicy, którzy przekazali informacje ZUS IWA za 3 kolejne, ostatnie lata kalendarzowe	96
4.5.3.2.	Płatnicy, którzy nie byli zobowiązani do przekazania informacji ZUS IWA za 3 kolejne, ostatnie lata kalendarzowe	97
4.6.	Jak ustalić liczbę ubezpieczonych dla celów ustalania wysokości składki wypadkowej?	98
4.7.	ZUS IWA	102
4.7.1.	Płatnicy zobowiązani do składania ZUS IWA	102
4.7.2.	Nieprzekazanie informacji ZUS IWA, zniżenie składki	107
4.8.	Składka na ubezpieczenie zdrowotne	107
4.8.1.	Uwagi ogólne	107
4.8.2.	Podstawa wymiaru składki zdrowotnej	108
4.8.3.	Zgłoszenie członka rodziny do ubezpieczenia zdrowotnego	109
4.8.4.	Obniżenie składki zdrowotnej do wysokości zaliczki na podatek ...	115
4.8.4.1.	Wprowadzenie	115
4.8.4.2.	Dwie wypłaty w miesiącu a obniżenie składki zdrowotnej do wysokości zaliczki na podatek	116
4.8.4.3.	Umowa o pracę i umowa zlecenia a obniżenie składki zdrowotnej do wysokości zaliczki na podatek	118
4.8.4.4.	Obniżenie składki zdrowotnej do wysokości zaliczki na podatek, gdy pracownik uzyskuje przychody oskładkowane i nieskładkowane	120
4.9.	Składka na Fundusz Pracy	126
4.9.1.	Uwagi ogólne	126
4.9.2.	Składka na Fundusz Pracy – „w przeliczeniu na okres miesiąca” ...	127
4.9.3.	Składka na Fundusz Pracy – obowiązkowe ubezpieczenie emerytalne i rentowe z kilku tytułów	129
4.10.	Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych	132
4.11.	Zwolnienie z opłacania składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych	134
4.11.1.	Pracownicy o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	134

4.11.2.	Zwolnienie z opłacania składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za pracowników, którzy ukończyli 55 i 60 lat	134
4.11.3.	Zwolnienie z opłacania składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za zatrudnionych bezrobotnych, którzy ukończyli 50. rok życia	135
4.11.4.	Zwolnienie z opłacania składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za zatrudnionych bezrobotnych, którzy nie ukończyli 30. roku życia	139
4.11.5.	Zwolnienie z opłacania składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za pracowników powracających po urlopach związanych z rodzicielstwem	142
4.12.	Fundusz Emerytur Pomostowych	147
4.12.1.	Uwagi ogólne	148
4.12.2.	Ewidencja pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze	150
4.12.3.	Przekroczenie górnej rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	151
4.12.4.	Składniki wynagrodzenia uwzględniane w podstawie wymiaru składki na Fundusz Emerytur Pomostowych	153
4.12.5.	Rozpoczęcie wykonywania pracy w szczególnych warunkach w trakcie miesiąca	153
4.12.6.	Składniki wynagrodzenia, które nie przysługują za konkretny okres	155
4.12.7.	Wypłata wynagrodzenia po ustaniu zatrudnienia	156
4.12.8.	Składki na Fundusz Emerytur Pomostowych w przypadku zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy	156
4.12.9.	Składka na Fundusz Emerytur Pomostowych w czasie urlopu pracownika	158
4.12.10.	Choroba pracownika a składka na Fundusz Emerytur Pomostowych	159
4.12.11.	Zgłoszenie danych o pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze	160
4.12.12.	Rozliczenie składek na Fundusz Emerytur Pomostowych	161
4.13.	Zgłoszenie i wyrejestrowanie z ubezpieczeń	161
4.13.1.	Zgłoszenie do ubezpieczeń	161
4.13.2.	Wyrejestrowanie z ubezpieczeń	162
4.13.3.	Zmiana, korekta danych zawartych w dokumentach zgłoszeniowych	163
4.13.4.	Identyfikator osoby ubezpieczonej	164
4.13.5.	Kod tytułu ubezpieczenia	165
4.14.	Dokumenty rozliczeniowe ZUS składane za osobę zatrudnioną na podstawie umowy o pracę	170
4.14.1.	Uwagi ogólne	170
4.14.2.	Raport ZUS RCA	171
4.14.3.	Raport ZUS RSA	172

4.14.4.	Deklaracja rozliczeniowa ZUS DRA	172
4.14.5.	Korekta dokumentów rozliczeniowych	173
4.14.6.	Dokumenty rozliczeniowe a moment powstania przychodu	174
4.14.7.	Opłacanie składek	175
4.14.8.	Zasady rozliczania kwoty składek zapłaconej przez płatnika	177
4.14.9.	Przedawnienie składek	178
4.14.10.	Informacja przekazywana ubezpieczonemu	180
4.15.	Przychody zwolnione ze składek	181
4.16.	Wartość pieniężna świadczeń w naturze	187
4.17.	Roczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne oraz ubezpieczenia rentowe	188
4.17.1.	Ograniczenie rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenie rentowe	188
4.17.2.	Skutki błędnego zawiadomienia o przekroczeniu limitu składek ...	193
4.17.3.	Zatrudnienie u dwóch pracodawców a przekroczenie rocznej podstawy wymiaru składek	194

Rozdział 5

Rozliczenie podatku od wynagrodzenia ze stosunku pracy	197	
5.1.	Przychody ze stosunku pracy	197
5.2.	Moment powstania przychodu ze stosunku pracy	199
5.3.	Zaliczka na podatek dochodowy od wypłaconej zaliczki na poczet przyszłego wynagrodzenia	202
5.4.	Zaliczka na podatek od przychodów ze stosunku pracy	204
5.5.	Zaliczki w wysokości 32% od początku roku	208
5.6.	Zaokrąglenia	209
5.7.	Kwota zmniejszająca podatek	209
5.7.1.	Uwagi ogólne	209
5.7.2.	Wspólne rozliczenie z małżonkiem a kwota zmniejszająca podatek	214
5.7.3.	Kwota zmniejszająca podatek a zatrudnienie w kilku zakładach pracy	217
5.7.4.	Kwota zmniejszająca podatek po ustaniu stosunku pracy	217
5.8.	Koszty uzyskania przychodów	218
5.8.1.	Uwagi ogólne	218
5.8.2.	Warunki stosowania podwyższonych kosztów uzyskania przychodów	222
5.8.3.	Koszty uzyskania przychodów w miesiącu, w którym pracownik nie świadczy pracy	225
5.8.4.	Koszty uzyskania przychodów a kilka stosunków pracy	226
5.8.5.	Kilka wypłat w miesiącu a koszty uzyskania przychodów	229
5.8.6.	Koszty uzyskania przychodów a wypłata zaległego wynagrodzenia za kilka miesięcy	231
5.8.7.	Koszty uzyskania przychodów po ustaniu zatrudnienia	233
5.8.8.	Koszty uzyskania przychodu w PIT-11	235

5.8.9.	Koszty uzyskania przychodów w wysokości poniesionych wydatków	237
5.8.10.	Pięćdziesięcioprocentowe koszty uzyskania przychodów ze stosunku pracy	238
5.9.	Podstawa opodatkowania świadczenia w naturze	246
5.10.	Przychody zwolnione z podatku	248
5.11.	Wynagrodzenie od brutto do netto	253

Rozdział 6

Wynagrodzenie za urlop	258
6.1. Uwagi wprowadzające	258
6.2. Składniki uwzględniane w podstawie wynagrodzenia za urlop	258
6.2.1. Uwagi ogólne	258
6.2.2. Wyплаты jednorazowe i nieperiodyczne	260
6.2.3. Premie uznaniowe	260
6.2.4. Wynagrodzenia za czas gotowości do pracy oraz za czas niezawinionego przez pracownika przestoju	262
6.2.5. Nagrody jubileuszowe	263
6.2.6. Dodatkowe wynagrodzenie radcy prawnego z tytułu zastępstwa sądowego	263
6.2.7. Wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy wskutek choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną	263
6.2.8. Kwota wyrównania do wynagrodzenia za pracę do wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę	264
6.2.9. Nagrody z zakładowego funduszu nagród, dodatkowe wynagrodzenie roczne, należności przysługujące z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej	265
6.2.10. Odprawy emerytalne lub rentowe albo inne odprawy pieniężne, a także wynagrodzenia i odszkodowania przysługujące w razie rozwiązania stosunku pracy	265
6.3. Sposób ustalania wynagrodzenia za urlop przy stałych składnikach wynagrodzenia, w stałej miesięcznej wysokości	266
6.4. Składniki zmienne przysługujące za okres nie dłuższy niż miesiąc w podstawie wynagrodzenia za urlop	267
6.5. Zmienne składniki wynagrodzenia przysługujące za okres dłuższy niż miesiąc w podstawie wynagrodzenia za urlop	272
6.6. Wynagrodzenie za urlop wykorzystywany w miesiącu podjęcia pracy	272
6.7. Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe w podstawie wynagrodzenia za urlop	275
6.8. Wynagrodzenie za urlop po dłuższej nieobecności w pracy	279
6.9. Zmiana wysokości wynagrodzenia a wynagrodzenie za urlop	280
6.10. Urlop na przełomie miesięcy a zmienne składniki wynagrodzenia	284
6.11. Wynagrodzenie za urlop w przypadku wypłaty wynagrodzenia do dziesiątego dnia następnego miesiąca	286
6.12. Wynagrodzenie za urlop ze zmiennych składników wynagrodzenia w przypadku zmiany terminu wypłaty wynagrodzenia	287

6.13.	Wynagrodzenie za urlop w przerywanym systemie czasu pracy	289
6.14.	Kolejna umowa o pracę a wynagrodzenie za urlop	289
6.15.	Wynagrodzenie za urlop w przypadku łączenia pracy z wykorzystaniem urlopów związanych z rodzicielstwem	291
6.16.	Świadczenia ze stosunku pracy w podstawie wynagrodzenia za urlop	294
6.16.1.	Wynagrodzenie za dyżur	294
6.16.2.	Przychód z tytułu wykorzystywania samochodu służbowego do celów prywatnych	295
6.16.3.	Deputat	295

Rozdział 7

Ekwiwalent za urlop	296
7.1. Uwagi wprowadzające	296
7.2. Zasady stosowane przy obliczaniu ekwiwalentu za urlop	298
7.3. Współczynnik ekwiwalentu	299
7.4. Etapy obliczania ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy	300
7.5. Ekwiwalent za urlop, w przypadku gdy pracownik otrzymuje wyłącznie stałe składniki wynagrodzenia	303
7.6. Ekwiwalent za urlop w przypadku zmiennych składników wynagrodzenia przysługujących za okres nie dłuższy niż miesiąc	306
7.7. Podstawa ekwiwalentu w przypadku nieobecności w pracy w okresie przyjętym do ustalenia podstawy	307
7.8. Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe i nocne w podstawie ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy	313
7.9. Ekwiwalent za urlop w przypadku składników wynagrodzenia za okresy dłuższe niż miesiąc	316
7.10. Ekwiwalent za urlop pracownika zatrudnionego w niepełnym wymiarze czasu pracy	322
7.11. Ekwiwalent za urlop wypoczynkowy osoby niepełnosprawnej zaliczonej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności	323
7.12. Zmiana wysokości wynagrodzenia a podstawa ekwiwalentu	324

Rozdział 8

Okresy nieobecności pracownika w pracy, za które przysługuje pracownikowi wynagrodzenie	328
8.1. Uwagi wprowadzające	328
8.2. Wynagrodzenie za okres pozostawania bez pracy	329
8.3. Wynagrodzenie za przestój	333
8.4. Zmiana czasu zimowego na letni – skrócenie czasu pracy o godzinę	338
8.5. Zmiana czasu letniego na zimowy – wydłużenie czasu pracy o godzinę	339
8.6. Dzień wolny za pracę w dniu wolnym od pracy z tytułu przeciętnie 5-dniowego tygodnia pracy a wynagrodzenie za przestój	340
8.7. Wynagrodzenie za dyżur, podczas którego pracownik nie świadczył pracy ...	341
8.8. Wynagrodzenia za czas zwolnienia od pracy oraz za czas niewykonywania pracy	343
8.8.1. Uwagi ogólne	343
8.8.2. Usprawiedliwianie nieobecności w pracy	348

8.9. Wynagrodzenie za okres niewykonywania pracy w okresie wypowiedzenia	351
--	-----

Rozdział 9

Dodatek wyrównawczy	358
9.1. Uwagi wprowadzające	358
9.2. Dodatek wyrównawczy, gdy wynagrodzenie ustalono w stałej miesięcznej stawce	359
9.3. Dodatek wyrównawczy, gdy wynagrodzenie ustalono w stawce godzinowej, akordowej	361
9.4. Dodatek wyrównawczy ze składników przysługujących za okres dłuższy niż miesiąc	363

Rozdział 10

Odprawy, odszkodowania	365
10.1. Odszkodowania, odprawy obliczane z zastosowaniem zasad obowiązujących przy ustalaniu ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy	365
10.1.1. Uwagi wprowadzające	365
10.1.2. Odszkodowanie przysługujące pracownikowi z tytułu skróconego okresu wypowiedzenia umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony (art. 36 ¹ § 1 k.p.)	368
10.1.3. Odszkodowanie przysługujące pracownikowi w związku z rozwiązaniem umowy o pracę z naruszeniem przepisów prawa pracy (art. 47 ¹ , 50 § 1–4 oraz art. 58 i 60 k.p.)	369
10.1.4. Odszkodowanie przysługujące pracownikowi, który rozwiązał umowę o pracę bez wypowiedzenia z powodu ciężkiego naruszenia przez pracodawcę podstawowych obowiązków wobec pracownika (art. 55 § 1 ¹ k.p.)	369
10.1.5. Odszkodowanie przysługujące pracodawcy w razie nieuzasadnionego rozwiązania przez pracownika umowy o pracę bez wypowiedzenia (art. 61 ² § 1 k.p.)	370
10.1.6. Odszkodowanie przysługujące pracownikowi, którego umowa o pracę wygasa z powodu śmierci pracodawcy (art. 63 ² § 2 k.p.)	371
10.1.7. Odprawa przysługująca pracownikowi, którego stosunek pracy rozwiązał się wskutek wygaśnięcia mandatu (art. 75 k.p.)	372
10.1.8. Odprawa pieniężna przysługująca pracownikowi w związku z przejściem na emeryturę lub rentę (art. 92 ¹ § 1 k.p.)	373
10.1.9. Odprawa pośmiertna przysługująca rodzinie zmarłego pracownika (art. 93 § 2 k.p.)	375
10.1.10. Odszkodowanie przysługujące pracownikowi w związku z niewydaniem w terminie lub wydaniem niewłaściwego świadectwa pracy (art. 99 § 2 k.p.)	377
10.1.11. Odprawa pieniężna w związku z rozwiązaniem stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracowników	379
10.1.11.1. Wysokość odprawy i warunki jej przyznania	379

10.1.11.2. Okres zatrudnienia u danego pracodawcy a wysokość odprawy	382
10.1.11.3. Zasady stosowane przy obliczaniu odprawy	383
10.2. Kwota 1-dniowego wynagrodzenia do celów ustalenia maksymalnej wysokości kary pieniężnej (art. 108 § 3 k.p.)	385
10.3. Inne odszkodowania	387
10.3.1. Odszkodowanie przysługujące pracownikowi młodocianemu w przypadku rozwiązania z nim umowy o pracę z powodu braku możliwości zapewnienia innej pracy niezagrażającej zdrowiu	387
10.3.2. Odszkodowanie za szkodę wyrządzoną pracodawcy przez pracownika (art. 119 k.p.)	388
10.4. Odprawa pracownika powołanego do służby wojskowej	389
10.5. Odszkodowanie za okres obowiązywania zakazu konkurencji (art. 101 ¹ –101 ⁴ k.p.)	390
10.6. Odszkodowania, odprawy – składki	393
10.7. Odszkodowania, odprawy – podatek	396

Rozdział 11

Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe	406
11.1. Czas pracy	406
11.2. Limit godzin nadliczbowych	408
11.3. Wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych	412
11.4. Dodatek za godziny nadliczbowe	417
11.4.1. Godziny nadliczbowe dobowe i średniotygodniowe	417
11.4.2. Wysokość dodatku za godziny nadliczbowe	419
11.5. Minuty nadliczbowe	430
11.6. Wynagrodzenie i dodatek za pracę w godzinach nadliczbowych dla pracownika zatrudnionego w niepełnym wymiarze czasu pracy	431
11.7. Zmiana stawki zaszeregowania a wynagrodzenie za godziny nadliczbowe	435
11.8. Czas pracy pracowników niepełnosprawnych	436
11.9. Ryczałt za godziny nadliczbowe	438
11.10. Czas wolny za godziny nadliczbowe	441
11.11. Praca w dniu wolnym z tytułu 5-dniowego tygodnia pracy	445
11.12. Udział w obowiązkowym szkoleniu w sobotę a prawo do dnia wolnego lub wynagrodzenia za godziny nadliczbowe	448
11.13. Terminy wypłaty wynagrodzenia i dodatków za pracę w godzinach nadliczbowych	450
11.13.1. Godziny nadliczbowe powodujące przekroczenie normy dobowej czasu pracy	451
11.13.2. Godziny nadliczbowe powodujące przekroczenie normy średniotygodniowej czasu pracy	452
11.14. Termin udzielenia czasu wolnego za pracę w godzinach nadliczbowych	454
11.15. Rekompensata pracy w niedzielę i święto	455
11.16. Praca w godzinach nocnych	465

Rozdział 12**Wynagrodzenie chorobowe i świadczenia z ubezpieczenia chorobowego**

w razie choroby i macierzyństwa	468
12.1. Wynagrodzenie chorobowe	468
12.2. Niezdolność do pracy z powodu choroby na przełomie roku	471
12.3. Zasiłek chorobowy	472
12.3.1. Uwagi wprowadzające	472
12.3.2. Okres wyczekiwania	472
12.3.3. Wynagrodzenie chorobowe (zasiłek chorobowy) bez okresu wyczekiwania	473
12.3.4. Okres zasiłkowy	475
12.3.5. Zasiłek chorobowy za okres pobytu w szpitalu	480
12.3.6. Prawo do zasiłku a kilka stosunków pracy	482
12.3.7. Zasiłek chorobowy po ustaniu zatrudnienia	482
12.3.8. Pracodawcy uprawnieni do wypłaty zasiłku	483
12.4. Świadczenie rehabilitacyjne	484
12.5. Zasiłek wyrównawczy	490
12.6. Zasiłek opiekuńczy	494
12.7. Zasady stosowane przy ustalaniu podstawy wymiaru zasiłku	501
12.7.1. Uwagi wprowadzające	501
12.7.2. Ustalenie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia	501
12.7.3. Podstawa wymiaru zasiłku, gdy niezdolność do pracy powstała przed upływem 12 miesięcy kalendarzowych zatrudnienia	502
12.7.4. Zasiłek za 1 dzień	503
12.7.5. Zasiłek netto	506
12.7.6. Składniki wynagrodzenia uwzględniane w podstawie zasiłku	513
12.7.7. Składniki wynagrodzenia nieuwzględniane w podstawie zasiłku ...	516
12.7.8. Składniki wynagrodzenia przysługujące do określonego terminu ...	518
12.7.9. Wynagrodzenie za urlop wypoczynkowy w podstawie zasiłku	522
12.7.10. Wynagrodzenie z umowy zlecenia zawartej z pracodawcą w podstawie zasiłku	525
12.7.11. Składniki wynagrodzenia przysługujące za okresy miesięczne	527
12.7.12. Składniki wynagrodzenia przysługujące za okresy kwartalne	529
12.7.13. Podstawa zasiłku, gdy składnik kwartalny nie został wypłacony za 4 kwartały	532
12.7.14. Składnik kwartalny w podstawie zasiłku, gdy pracownik nie był zatrudniony przez okres 4 kwartałów	533
12.7.15. Składniki wynagrodzenia przysługujące za okresy roczne	534
12.7.16. Składnik roczny zmniejszany proporcjonalnie	535
12.7.17. Składniki wynagrodzenia niewypłacone lub wypłacone zaliczkowo	536
12.7.18. Zmiana wysokości wynagrodzenia a podstawa zasiłku	539
12.7.19. Zmiana etatu a podstawa zasiłku	539
12.7.20. Zmiana etatu a uwzględnianie w podstawie zasiłku składników wynagrodzenia wypłacanych za okresy kwartalne lub roczne	543

12.7.21. Zmiana wymiaru etatu po upływie 4 kwartałów lub po zakończeniu roku poprzedzającego niezdolność do pracy ...	544
12.7.22. Nowa podstawa zasiłku	547
12.7.23. Miesiące uwzględniane w podstawie zasiłku po zawarciu z pracownikiem kolejnej umowy o pracę	549
12.7.24. Podwyżka wynagrodzenia z wyrównaniem a podstawa zasiłku	550
12.7.25. Wynagrodzenie uwzględniane w podstawie zasiłku, gdy przychód przekroczył limit podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	551
12.7.26. Wyrównanie zasiłku po zwrocie nadpłaconych składek w związku z przekroczeniem rocznego limitu podstawy	554
12.7.27. Minimalna podstawa wymiaru zasiłku chorobowego z tytułu pracy w pełnym wymiarze czasu pracy	556
12.7.28. Wynagrodzenie chorobowe i zasiłek chorobowy na liście płac i w dokumentach rozliczeniowych	558
12.7.29. Dokumentowanie prawa do zasiłku chorobowego i kontrola orzekania o czasowej niezdolności do pracy	575
12.7.30. Zmniejszenie zasiłku o 25% – obowiązuje do 30.06.2018 r.	578
12.8. Zasiłek macierzyński	579
12.8.1. Urlop rodzicielski	584
12.8.2. Urlop rodzicielski wykorzystywany po przerwie	584
12.8.3. Termin składania wniosku o urlop rodzicielski	585
12.8.4. Zasiłek macierzyński za okres urlopu ojcowskiego	586
12.8.5. Podstawa zasiłku macierzyńskiego	589
12.8.6. Podwyższenie zasiłku macierzyńskiego do wysokości świadczenia rodzicielskiego	596
12.8.7. Zasiłek macierzyński za okres łączenia urlopu rodzicielskiego z pracą	604
12.8.8. Zasiłek macierzyński, gdy oboje rodzice mają prawo do zasiłku	610
12.8.9. Wyrównanie zasiłku macierzyńskiego	611
12.8.10. Podstawa wymiaru zasiłków przysługujących pracownikom wykonującym pracę za granicą	614
Podstawa wymiaru składek pracowników delegowanych	614
12.8.11. Dokumentowanie prawa do zasiłku macierzyńskiego	619
12.8.12. Podstawa wymiaru składek osób pobierających zasiłek macierzyński	629
12.8.13. Podstawa wymiaru składek osób przebywających na urlopie wychowawczym	633
12.8.13.1. Przeciętne wynagrodzenie przyjmowane do ustalenia podstawy składek	637
12.8.13.2. Podstawa wymiaru składek po przerwie w urlopie wychowawczym	643
12.8.13.3. Proporcjonalne zmniejszenie podstawy wymiaru składek	644
12.8.13.4. Oświadczenie składane przez pracownika, który zamierza skorzystać z urlopu wychowawczego	644

12.8.13.5. Dokumenty rozliczeniowe – urlop wychowawczy	646
12.8.13.6. Dokumenty rozliczeniowe, gdy pracownik, który korzysta z urlopu wychowawczego, jest zatrudniony u kilku pracodawców	647
12.8.13.7. Dokumenty rozliczeniowe – urodzenie dziecka w trakcie korzystania z urlopu wychowawczego	647
12.8.14. Zmniejszenie etatu pracownikowi, który ma prawo do urlopu wychowawczego, a ustalenie wysokości wynagrodzenia	649
12.8.15. Świadczenia uzyskiwane przez pracownika w trakcie choroby, urlopów związanych z rodzicielstwem a składki ZUS	650
12.8.15.1. Dodatkowy składnik wynagrodzenia wypłacany za okres choroby	650
12.8.15.2. Składka na ubezpieczenie grupowe finansowana przez pracodawcę w okresie choroby	654
12.8.16. Świadczenia finansowane przez pracodawcę w trakcie urlopu wychowawczego lub pobierania zasiłku macierzyńskiego a podstawa wymiaru składek	655
12.8.17. Zasiłek macierzyński po ustaniu zatrudnienia	658
12.9. Świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego	660
12.9.1. Zasiłek chorobowy z ubezpieczenia wypadkowego	660
12.9.2. Dokumenty uprawniające do wypłaty zasiłku z ubezpieczenia wypadkowego z tytułu stosunku pracy	666

Rozdział 13

Obowiązki płatnika składek i podatku	669
13.1. Koniec roku – obowiązki płatnika składek	669
13.1.1. Roczna informacja	669
13.1.2. ZUS IWA	670
13.2. Koniec roku – obowiązki płatnika podatku	671
13.2.1. Uwagi wprowadzające	671
13.2.2. PIT-4R	673
13.2.3. PIT-11	676
13.2.3.1. Uwagi ogólne	676
13.2.3.2. Identyfikator w PIT-11	682
13.2.3.3. PIT-11 w przypadku śmierci pracownika w trakcie trwania stosunku pracy	682
13.2.3.4. Przychód z praw majątkowych – PIT-11 wystawiony na małżonka zmarłego pracownika	683
13.2.3.5. Koszty uzyskania przychodów w PIT-11	684
13.3. Obowiązki płatnika składek i podatku z tytułu umowy o pracę w przypadku likwidacji firmy	694
13.3.1. Wypłata wynagrodzenia i innych świadczeń ze stosunku pracy	694
13.3.2. Powiadomienie organu egzekucyjnego	694
13.3.3. Obowiązki wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych	695
13.3.4. Obowiązki wobec urzędu skarbowego	695

13.4.	Obowiązki płatnika składek i zaliczki na podatek w przypadku przejęcia pracowników na podstawie przepisów art. 23 ¹ k.p.	696
13.4.1.	Przejęcie pracowników – obowiązki wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych	696
13.4.1.1.	Uwagi ogólne	696
13.4.1.2.	Pracodawca przejmowany	696
13.4.1.3.	Pracodawca przejmujący	697
13.4.2.	Przejęcie pracowników – obowiązki wobec urzędu skarbowego	700
13.5.	Nadpłata i niedopłata składek ZUS – obowiązki płatnika	702
13.5.1.	Nadpłata składek ZUS	702
13.5.2.	Niedopłata składek ZUS	707
13.5.2.1.	Uwagi ogólne	707
13.5.2.2.	Zwrot niedopłaconych składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe przez pracownika	709
13.5.2.3.	Były pracownik dokonuje zwrotu nienależnie pobranych świadczeń	715
13.5.2.4.	Finansowanie zaległych składek przez pracodawcę	715
13.6.	Obowiązki pracodawcy w przypadku śmierci pracownika	719
13.6.1.	Wyrejestrowanie pracownika z ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego	719
13.6.2.	PIT-11 wystawiony na zmarłego pracownika	720
13.6.3.	Prawa majątkowe wpłacone małżonkowi lub innym osobom uprawnionym do renty rodzinnej	720
13.6.4.	Odprowa pośmiertna	724
13.6.5.	Prawa majątkowe po zmarłym pracowniku wchodzące do spadku ...	724

Rozdział 14

	Rozliczanie dodatkowych świadczeń uzyskiwanych przez pracowników	725
14.1.	Świadczenia związane z bezpieczeństwem i higieną pracy i ochroną zdrowia pracowników	725
14.1.1.	Ubiór służbowy	725
14.1.1.1.	Składki ZUS	726
14.1.1.2.	Podatek	727
14.1.2.	Ekwiwalent za pranie	728
14.1.2.1.	Składki ZUS	728
14.1.2.2.	Ryczałt za pranie wypłacony w miesiącu, w którym pracownik chorował	730
14.1.2.3.	Podatek	731
14.1.3.	Posiłki i napoje finansowane przez pracodawcę	732
14.1.3.1.	Składki ZUS	733
14.1.3.2.	Podatek	735
14.1.4.	Okulary korekcyjne	739
14.1.4.1.	Składki ZUS	740
14.1.4.2.	Podatek	741
14.2.	Narzędzia pracy wykorzystywane do celów prywatnych	743
14.2.1.	Samochód służbowy do celów prywatnych	743

14.2.1.1.	Podatek	743
14.2.1.2.	Składki	745
14.2.2.	Telefon służbowy do celów prywatnych	749
14.2.3.	Ekwiwalent za używanie własnych narzędzi (komputer, telefon) ...	750
14.2.3.1.	Składki ZUS	751
14.2.3.2.	Podatek	751
14.3.	Samochód prywatny do celów służbowych	752
14.3.1.	Ryczałt	753
14.3.2.	Kilometrówka w jazdach lokalnych	755
14.3.3.	Zwrot kosztów używania przez pracownika pojazdu do celów służbowych poza miejscowością, w której znajduje się siedziba pracodawcy	756
14.4.	Świadczenia rzeczowe i niematerialne przekazywane pracownikom	757
14.4.1.	Upominki okolicznościowe przekazywane pracownikom	757
14.4.2.	Bony towarowe sfinansowane ze środków obrotowych firmy	759
14.4.3.	Dofinansowanie kosztów kształcenia pracownika	760
14.4.4.	Dofinansowanie kształcenia a składki ZUS	761
14.4.5.	Dofinansowanie kształcenia a podatek dochodowy	762
14.4.6.	Ubezpieczenie grupowe finansowane przez pracodawcę	764
14.4.6.1.	Ubezpieczenie grupowe a przychód ze stosunku pracy ...	764
14.4.6.2.	Składka na ubezpieczenie grupowe częściowo sfinansowana przez pracodawcę	766
14.4.7.	Impreza integracyjna	769
14.4.7.1.	Podatek	769
14.4.7.2.	Składki	772
14.4.8.	Udostępnienie pracownikowi mieszkania najętego przez pracodawcę	772
14.4.8.1.	Udostępnienie pracownikowi mieszkania najętego przez pracodawcę przychodem ze stosunku pracy	772
14.4.8.2.	Udostępnienie pracownikowi mieszkania najętego przez pracodawcę a składki ZUS	774
14.4.9.	Pakiety medyczne	779
14.4.9.1.	Składki ZUS	779
14.4.9.2.	Nieodpłatne świadczenie dla pracowników – podatek ...	780

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2017 r. poz. 459 ze zm.)
- k.p. – ustawa z 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2018 r. poz. 108 ze zm.)
- k.p.c. – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 155 ze zm.)
- konwencja nr 95 – Konwencja nr 95 dotycząca ochrony płacy, przyjęta w Genewie 1.07.1949 r. (Dz.U. z 1955 r. poz. 234)
- o.p. – ustawa z 29.08.1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2017 r. poz. 201 ze zm.)
- r.b.h.p. – rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 1.12.1998 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach wyposażonych w monitory ekranowe (Dz.U. poz. 973)
- r.o.p.b. – rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 26.09.1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. z 2003 r. poz. 1650 ze zm.)
- r.p.b.l. – rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z 30.05.1996 r. w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie pracy (Dz.U. z 2016 r. poz. 2067 ze zm.)
- r.p.z.m. – rozporządzenie z 28.05.1996 r. w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania (Dz.U. 2014 r. poz. 232 ze zm.)
- r.s.z.t.p. – rozporządzenie Rady Ministrów z 21.09.2017 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. poz. 1831)
- r.s.u.n. – rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 15.05.1996 r. w sprawie sposobu usprawiedliwiania nieobecności w pracy oraz udzielania pracownikom zwolnień od pracy (Dz.U. z 2014 r. poz. 1632)
- r.s.u.w. – rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 29.05.1996 r. w sprawie sposobu ustalania wynagrodzenia w okresie niewykonywania pracy oraz wynagrodzenia stanowiącego podstawę obliczania odszkodowań, odpraw, dodatków wyrównawczych do wynagrodzenia oraz innych należności przewidzianych w Kodeksie pracy (Dz.U. z 2017 r. poz. 927)

- r.s.z.u. – rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 8.01.1997 r. w sprawie szczegółowych zasad udzielania urlopu wypoczynkowego, ustalania i wypłacania wynagrodzenia za czas urlopu oraz ekwiwalentu pieniężnego za urlop (Dz.U. poz. 14 ze zm.)
- r.s.z.u.p. – rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18.12.1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 1949 ze zm.)
- r.u.o. – rozporządzenie Rady Ministrów z 1.07.2009 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy (Dz.U. poz. 870)
- r.w.u.z. – rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 25.03.2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz.U. poz. 271 ze zm.)
- r.z.i. – rozporządzenie z 8.12.2015 r. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie zakresu informacji o okolicznościach mających wpływ na prawo do zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa lub ich wysokość oraz dokumentów niezbędnych do przyznania i wypłaty zasiłków (Dz.U. z 2017 r. poz. 87)
- u.e.l. – ustawa z 24.09.2010 r. o ewidencji ludności (Dz.U. z 2017 r. poz. 657 ze zm.)
- u.e.p. – ustawa z 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2017 r. poz. 664 ze zm.)
- u.e.r. – ustawa z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1383 ze zm.)
- u.m.w.p. – ustawa z 10.10.2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. z 2017 r. poz. 847)
- u.o.h. – ustawa z 10.01.2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni (Dz.U. poz. 305)
- u.o.r.p. – ustawy z 13.07.2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. z 2016 r. poz. 1256 ze zm.)
- u.p.a. – ustawa z 4.02.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 2017 r. poz. 880 ze zm.)
- u.p.d.o.f. – ustawa z 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 200 ze zm.)
- u.p.e.a. – ustawa z 17.06.1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2017 r. poz. 1201 ze zm.)
- u.p.s.d. – ustawa z 28.07.1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz.U. z 2017 r. poz. 833 ze zm.)
- u.p.z. – ustawa z 20.04.2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2017 r. poz. 1065 ze zm.)
- u.r.z. – ustawa z 27.08.1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 511 ze zm.)

- u.s.u.s. – ustawa z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1778 ze zm.)
- u.s.z.r. – ustawa z 13.03.2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz.U. z 2016 r. poz. 1474 ze zm.)
- u.ś.o.z. – ustawa z 27.08.2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1938)
- u.ś.p. – ustawa z 25.06.1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2017 r. poz. 1368 ze zm.)
- u.ś.r. – ustawa z 28.11.2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2017 r. 1952 ze zm.)
- u.u.s. – ustawa z 30.10.2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1773 ze zm.)
- u.z.f. – ustawa z 4.03.1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz.U. z 2017 r. poz. 2191)

Czasopisma i publikatory

- Apel.-W-wa – Apelacja. Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Warszawie
- CBOSA – Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych
- G.Pod. – Gazeta Podatkowa
- M.P. – Monitor Polski
- OSA – Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
- OSNC – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
- OSNP – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Zbiór Urzędowy. Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (od 1.07.1994 r.)
- OSP – Orzecznictwo Sądów Polskich
- OTK – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
- OTK-A – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Zbiór Urzędowy. Seria A
- UiPP – Ubezpieczenia i Prawo Pracy

Inne

- FEP – Fundusz Emerytur Pomostowych
- FGŚP – Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych
- FP – Fundusz Pracy
- GIP – Główny Inspektorat Pracy
- GUS – Główny Urząd Statystyczny
- NSA – Naczelny Sąd Administracyjny
- PKD 2007 – Polska Klasyfikacja Działalności
- PUE – Platforma Usług Elektronicznych
- SA – sąd apelacyjny
- SN – Sąd Najwyższy

- TK – Trybunał Konstytucyjny
- WSA – wojewódzki sąd administracyjny
- ZFŚS – Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych, *Komentarz do ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa – wybrane zagadnienia*, listopad 2017 r., http://www.zus.pl/documents/10182/24202/komentarz_chorobowy.pdf, dostęp: 15.03.2018 r.
- ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

WSTĘP

Tematyka naliczania wynagrodzeń to zagadnienie trudne, budzące wiele wątpliwości z uwagi na niejednoznaczne przepisy, a także różnorodność stosowanych przez pracodawców form wynagradzania. Wpłata wynagrodzenia za pracę, jak również innych świadczeń z tą pracą związanych, nakłada na pracodawcę, który jest płatnikiem składek i podatku, wiele obowiązków.

Książka „Wynagrodzenie za pracę i inne świadczenia płacowe ze stosunku pracy” ma umożliwić prawidłową realizację tych obowiązków, a także pomóc w odpowiedzi na pytania, jakie stawiają sobie praktycy, którzy w codziennej pracy stosują przepisy regulujące zasady ustalania wysokości składników wynagrodzenia i innych świadczeń przysługujących pracownikom.

Część teoretyczna, ograniczona do niezbędnego minimum, została uzupełniona dużą liczbą przykładów. W publikacji przedstawiono wiele trudnych, budzących wątpliwości przypadków, często różnie interpretowanych. Na poparcie proponowanych rozwiązań wskazano orzeczenia sądów, interpretacje organów podatkowych, stanowiska Głównego Inspektoratu Pracy i Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Książka skierowana jest zarówno do praktyków, którzy zajmują się tymi zagadnieniami, jak i osób, które stawiają pierwsze kroki w dziale płac i samodzielnie zdobywają wiedzę w tym zakresie. Liczne przykłady, prezentujące dany problem od podstaw, ze szczegółowym opisem kroków postępowania, pozwolą uzyskać wiedzę niezbędną do realizacji obowiązków związanych z naliczaniem płac i rozliczaniem innych świadczeń ze stosunku pracy.

Publikacja została podzielona na 14 rozdziałów, w których omówiono w szczególności zasady stosowane przy obliczaniu wynagrodzenia za przepracowaną część miesiąca, wątpliwości związane z ustalaniem wysokości wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy i ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy, obowiązujące zasady ustalania wysokości wynagrodzenia za okresy nieobecności w pracy, zasady obowiązujące przy obliczaniu wynagrodzenia i dodatków za godziny nadliczbowe, a także zasady stosowane przy obliczaniu odpraw i odszkodowań przysługujących pracownikowi zgodnie z przepisami prawa pracy. W publikacji szczegółowo omówiono obowiązki płatnika składek i podatku, wraz z prezentacją zagadnień budzących wątpliwości. W rozdziale 12 przedstawiono kwestie związane z naliczaniem i rozliczaniem świadczeń przysługujących pracownikowi z ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego.

WYNAGRODZENIE ZA PRACĘ

1.1. Pojęcie wynagrodzenia za pracę

Podstawa prawna:

- art. 29 § 1 pkt 3, art. 78–86 ustawy z 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2018 r. poz. 108 ze zm.)
- art. 1, 4 Konwencji nr 95 dotyczącej ochrony płacy, przyjętej w Genewie 1.07.1949 r. (Dz.U. z 1955 r. poz. 234)

Definicja płacy zawarta w ratyfikowanej przez Polskę konwencji nr 95 wskazuje, że bez względu na nazwę lub sposób obliczania jest to wynagrodzenie lub zarobki dające się wyrazić w gotówce i ustalone przez umowę lub ustawodawstwo krajowe, które na mocy pisemnej lub ustnej umowy najmu usług należą się od pracodawcy pracownikowi bądź za pracę wykonaną lub która ma być wykonana, bądź za usługi świadczone lub które mają być świadczone (art. 1 konwencji nr 95).

Pracownik w ramach łączącego go z pracodawcą stosunku pracy za wykonaną pracę otrzymuje wynagrodzenie. Jest to jedna z podstawowych reguł określonych przez przepisy prawa. Pracownik nie może zrzec się prawa do wynagrodzenia ani przenieść tego prawa na inną osobę (art. 84 k.p.).

Zgodnie z generalną zasadą, która wynika z przepisów art. 80 k.p., wynagrodzenie przysługuje za pracę wykonaną. Za czas niewykonywania pracy pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia tylko wówczas, gdy przepisy prawa pracy tak stanowią.

Samo pozostawanie w stosunku pracy nie jest podstawą do uzyskiwania wynagrodzenia. Jeżeli pracownik nie wykonuje pracy, to do nabycia przez niego prawa do wynagrodzenia niezbędne jest istnienie przepisu szczególnego lub postanowienia umowy, które przyznają mu to prawo. Wynagrodzenie za czas niewykonywania pracy ma bowiem charakter wypłaty gwarancyjnej, która zawsze musi mieć konkretną podstawę prawną (wyrok SA w Warszawie z 7.03.2013 r., III APa 29/12, LEX nr 1293065).

Wypłata wynagrodzenia za pracę, zgodnie z art. 85 § 1–2 k.p., powinna być dokonywana:

- 1) co najmniej raz w miesiącu;
- 2) w stałym i ustalonym z góry terminie;
- 3) niezwłocznie po ustaleniu pełnej wysokości wynagrodzenia;
- 4) nie później jednak niż w ciągu 10 dni następnego miesiąca kalendarzowego, co ma szczególne znaczenie w przypadku wynagrodzenia mającego charakter zmienny (akordowy, prowizyjny), bowiem ustalenie wysokości wynagrodzenia w tym przypadku może być dokonane dopiero po zakończeniu miesiąca.

Warunki wynagradzania za pracę strony stosunku pracy ustalają w:

- 1) umowie o pracę – z przepisów art. 29 § 1 pkt 3 k.p. wynika, że w umowie o pracę pracodawca powinien określić wynagrodzenie za pracę odpowiadające rodzajowi pracy, ze wskazaniem składników wynagrodzenia;
- 2) regulaminie wynagradzania;
- 3) przepisach układów zbiorowych oraz zakładowych systemów wynagradzania.
„Wynagrodzenie – jako istotny element każdej umowy o pracę – winno być określone w sposób dokładny i nie pozostawiający wątpliwości co do umówionych przez strony zasad jego zapłaty” (wyrok SN z 3.11.1976 r., I PR 165/76, LEX nr 14337).

Jeśli w zakładzie pracy obowiązują przepisy płacowe, takie jak regulamin wynagrodzeń, układ zbiorowy pracy wystarczające jest powołanie się na te przepisy w postanowieniach umowy o pracę.

Pracodawca, który nie jest objęty układem zbiorowym, obowiązujące w zakładzie pracy warunki wynagradzania ustala w regulaminie wynagradzania. Obowiązek ten dotyczy pracodawców, którzy:

- 1) zatrudniają co najmniej 50 pracowników i nie są objęci ani zakładowym układem zbiorowym pracy, ani ponadzakładowym układem zbiorowym pracy;
- 2) zatrudniają co najmniej 20 i mniej niż 50 pracowników i zakładowa organizacja związkowa wystąpiła z wnioskiem o ustalenie regulaminu wynagradzania (art. 77² k.p.).

W regulaminie wynagradzania pracodawca może ustalić także zasady przyznawania i zasady ustalania wysokości innych dodatkowych składników wynagrodzenia.

Pracodawca może przyznać pracownikowi dodatkowe składniki wynagrodzenia, których wysokość może być uzależniona od osiągnięcia określonych w przepisach wewnątrzzakładowych wskaźników. W tym zakresie pracodawca ma swobodę ograniczaną jednak przez zasady prawa pracy, w szczególności zasadę, zgodnie z którą:

- 1) pracownicy mają równe prawa z tytułu jednakowego wypełniania takich samych obowiązków – art. 11² k.p.;
- 2) jakkolwiek dyskryminacja w zatrudnieniu, bezpośrednia lub pośrednia, jest niedopuszczalna – art. 11³ k.p.;
- 3) postanowienia umów o pracę oraz innych aktów, na których podstawie powstaje stosunek pracy, nie mogą być mniej korzystne dla pracownika niż przepisy prawa pracy – art. 18 k.p.

Na podstawie przepisów Kodeksu pracy za naruszenie zasady równego traktowania w zatrudnieniu uważa się takie różnicowanie przez pracodawcę sytuacji pracownika, którego skutkiem jest w szczególności niekorzystne ukształtowanie wynagrodzenia za pracę lub innych warunków zatrudnienia albo pominięcie przy awansowaniu lub przyznawaniu innych świadczeń związanych z pracą (art. 18^{3b} § 1 pkt 2 k.p.).

Zasady równego traktowania w zatrudnieniu nie naruszają działania proporcjonalne do osiągnięcia zgodnego z prawem celu różnicowania sytuacji pracownika (art. 18^{3b} § 2 k.p.), polegające m.in. na:

- 1) stosowaniu kryterium stażu pracy przy ustalaniu warunków zatrudniania i zwalniania pracowników, zasad wynagradzania i awansowania;
- 2) podejmowaniu przez określony czas działań zmierzających do wyrównywania szans wszystkich lub znacznej liczby pracowników przez zmniejszenie na korzyść takich pracowników faktycznych nierówności.

Wynagrodzenie powinno być wypłacane w formie wypłaty gotówkowej do rąk pracownika. Od tej zasady przepisy przewidują wyjątek. Za zgodą pracownika wyrażoną na piśmie lub w przypadku, gdy stanowi tak układ zbiorowy pracy, pracodawca może dokonać wypłaty wynagrodzenia w innej formie, np. przelewem na konto pracownika (art. 86 § 3 k.p.). W wyroku SN z 24.09.2003 r., I PK 324/02, OSNP 2004/18, poz. 313, orzekł, że: „Wymaganie pisemnej zgody pracownika na bezgotówkową formę wypłaty wynagrodzenia za pracę (art. 86 § 3 k.p.) ma ściśle bezwzględnie obowiązujący charakter, a postanowienie regulaminu pracy dopuszczające ustną zgodę jest nieważne (art. 9 § 2 k.p.)”.

Pracownik może zgodzić się na inny sposób wypłaty wynagrodzenia, ale też w każdej chwili może tę zgodę cofnąć lub zmienić dyspozycję w tym zakresie. Jak orzekł SN w wyroku z 21.02.2002 r., I PKN 917/00, OSNP 2004/4, poz. 61: „Pracownik może cofnąć zgodę na wypłacanie wynagrodzenia za pracę w inny sposób niż w formie pieniężnej do jego rąk (na przykład w formie przelewu wynagrodzenia na konto bankowe) lub zmienić dyspozycję w tym zakresie i takie zachowanie nie jest naruszeniem obowiązku lojalności wobec pracodawcy”.

Płace w gotówce powinny być wypłacane wyłącznie w pieniądzu mającym prawny obieg, a wypłaty w postaci weksli, bonów, kuponów lub we wszelkiej innej formie uważanej za reprezentującą pieniądź mający prawny obieg są zakazane (art. 3 konwencji nr 95).

Zgodnie z przepisami konwencji nr 95 ustawodawstwo krajowe, umowy zbiorowe lub orzeczenia rozjemcze mogą zezwolić na częściową wypłatę płacy w naturze w zawodach lub przemysłach, gdzie ten rodzaj wypłaty jest ogólnie przyjęty w praktyce lub pożądaný ze względu na charakter danego przemysłu lub zawodu.

W przypadkach gdy dozwolona jest częściowa wypłata płacy w naturze, powinny zostać podjęte właściwe środki, aby:

- 1) świadczenia w naturze służyły do osobistego użytku pracownika i jego rodziny i odpowiadały ich interesom;
- 2) wartość tych świadczeń była wyceniona słusznie i rozsądnie (art. 4 konwencji nr 95).

Zasady te zostały przeniesione do przepisów Kodeksu pracy.

Z przepisów Kodeksu pracy wynika bowiem, że wypłata wynagrodzenia musi mieć formę pieniężną, a częściowe spełnienie wynagrodzenia w innej formie niż pieniężna jest dopuszczalne tylko wówczas, gdy przewidują to ustawowe przepisy prawa pracy lub układ zbiorowy pracy (art. 86 § 2 k.p.).

W wyroku z 5.11.2013 r., II PK 41/13, OSNP 2015/1, poz. 1, SN orzekł, że: „Przepis ten jest przeniesieniem do Kodeksu pracy art. 4 (...) Konwencji MOP nr 95 (...), który ogranicza dopuszczalność wprowadzenia częściowej wypłaty wynagrodzenia w naturze tylko do tych zawodów i przemysłów, gdzie ten rodzaj wypłaty jest ogólnie przyjęty w praktyce lub pożądaný ze względu na charakter danego przemysłu lub zawodu”.

Wynagrodzenie w naturze, zwane deputatem, to część wynagrodzenia przekazywana pracownikom najczęściej w formie produktów lub usług, które są przedmiotem działalności pracodawcy, np. węgiel dla górników, drewno opałowe dla leśników. Rodzaj i wielkość deputatu określa układ zbiorowy pracy. Deputat może być pobierany w postaci ekwiwalentu pieniężnego.

Publikacje z serii **PORADNIKI KADROWE** zostały przygotowane z myślą o praktykach i przeznaczone są dla pracowników działów kadr, HR oraz osób zajmujących się zawodowo prawem pracy. Tematyka każdej książki została starannie dobrana z uwagi na jej aktualność oraz użyteczność w codziennej pracy.

Wynagrodzenie za pracę

Barbara Tomaszewska – doradca podatkowy, specjalizuje się w zagadnieniach prawa pracy i ubezpieczeń społecznych. Prowadzi kancelarię zajmującą się obsługą kadrowo-płacową firm. Wykładowca na kursach i szkoleniach dotyczących zagadnień kadrowo-płacowych, planowania i rozliczania czasu pracy, naliczania wynagrodzeń; autorka licznych publikacji z tego zakresu.

Książka stanowi praktyczny przewodnik po zagadnieniach związanych z naliczaniem płac. Kompleksowo i przystępnie omówiono naliczanie wynagrodzeń i ich opodatkowanie, naliczanie składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne. Każde zagadnienie zilustrowane jest przykładami, orzeczeniami sądów, opiniami organów administracji państwowej.

W publikacji czytelnik znajdzie odpowiedź m.in. na pytania:

- jaki jest wpływ zmiany wynagrodzenia minimalnego na inne składniki wynagrodzenia,
- jak obniżyć składkę zdrowotną do wysokości zaliczki na podatek,
- jakie zasady stosować, ustalając wysokość odszkodowań lub odpraw,
- jakie obowiązki ma płatnik z tytułu umowy o pracę w przypadku likwidacji firmy, a także w razie przejęcia pracowników na podstawie przepisów art. 23¹ k.p.,
- jak rozliczyć świadczenia rzeczowe i niematerialne przekazywane pracownikom.

Książka przeznaczona jest dla pracowników działów kadr, a w szczególności działów płacowych i finansowych, a także biur rachunkowych.

CENA 169 Zł (W TYM 5% VAT)

9 788381 243940 W01P01

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSCLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL

ISBN 978-83-8124-394-0

9 788381 243940

Wolters Kluwer